

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

12 december 2006

BELEIDSBRIEF

Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

Beleidsprioriteiten 2006-2007

Onderdeel Wapenhandel

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Wapenhandel
uitgebracht door de heer Kurt De Loor
aan de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Roegiers.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Roland Van Goethem;

de heren Jan Laurys, Luc Van den Brande;

de heren Kurt De Loor, Jan Roegiers;

mevrouw Anne Marie Hoebeke, de heer Paul Wille.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, de dames An Michiels, Monique Moens,
de heer Jurgen Verstrepen, mevrouw Linda Vissers;

de dames Cathy Berx, Kathleen Helsen, Trees Merckx-Van
Goey, Monica Van Kerrebroeck;

mevrouw Patricia Ceysens, de heer Marc Cordeel, mevrouw
Hilde Eeckhout;

de heer Bart Caron, de dames Else De Wachter, Michèle
Hostekint.

Toegevoegde leden:

de heer Jan Loones;

de heer Eloi Glorieux.

Zie:

1001 (2006-2007)

- Nr. 1: Beleidsbrief
- Nr. 2: Motie van aanbeveling
- Nr. 4: Verslag namens de Commissie voor Economie,
Werk en Sociale Economie
- Nr. 5: Verslag namens de Verenigde Commissies voor
Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie en voor
Economie, Werk en Sociale Economie
- Nr. 6: Advies van het Vlaams Vredesinstituut

DAMES EN HEREN,

De Subcommissie voor Wapenhandel besprak hoofdstuk 7 ‘Invoer, doorvoer en uitvoer van wapens en producten van tweërlei gebruik’ van de beleidsbrief Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel – Beleidsprioriteiten 2006-2007, ingediend door mevrouw Fientje Moerman, vice minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel op haar vergadering van 7 december 2006.

Aan de bespreking was ook het advies gekoppeld van het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie, ingediend conform artikel 6, §2, van het decreet van 7 mei 2004 houdende oprichting van een Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie bij het Vlaams Parlement (zie Parl. St. VI. Parl.2006-07, nr. 1001/6).

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

Minister *Fientje Moerman* zal het hebben over het wettelijke kader, de dienst Controle Wapenhandel, de vertegenwoordiging in de internationale fora, transparantie en controle van het beleid en de adviescommissie Wapenhandel.

Ze verduidelijkt vooraf dat in de weergave van de vierde situatie waarover advies is gevraagd aan het Vlaams Vredesinstituut (VVI) een fout is geslopen. In plaats van “Internationaal Gerechtshof” moet er “Internationaal Strafhof” staan.

Een voorontwerp van wapendecreet is voorbereid maar niet afgewerkt. De administratie heeft op 5 december 2005 de opdracht gekregen een benchmarking uit te voeren binnen de EU. Het resultaat ervan zal worden uitgediept. Ook het VVI heeft een benchmarking aangekondigd. Beide documenten zullen eerst geanalyseerd worden.

Het oprichtingsdecreet van het VVI stelt dat jaarlijks in de beleidsbrief een lijst van situaties voorkomt waarbij het advies van het VVI wordt gevraagd. In deze beleidsbrief zijn vier situaties opgenomen waarover advies wordt ingewonnen. Het gaat om generieke situaties die geen betrekking hebben op dossiers van particulieren of bedrijven. Het is volgens de minister aangewezen van bij het begin duidelijkheid te scheppen over de decretaal omschreven

adviserende bevoegdheid van VVI. Artikel 6, §2, van het decreet van 7 mei 2004 houdende de oprichting van een Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie bepaalt: “Jaarlijks komt in de beleidsbrief van de minister bevoegd voor de vergunningen voor in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie een lijst van situaties waarbij het advies van het Vredesinstituut wordt gevraagd.”. Onderzoek naar de genese van dit artikel leert dat het expliciet de bedoeling is geweest van de decreetgever om het VVI geen advies te laten verlenen over individuele dossiers, maar op een geloofwaardige en onafhankelijke manier generiek de adviesbevoegdheid uit te oefenen. Daar zijn verschillende redenen voor. Ten eerste, het beginsel van de scheiding der machten. De wapenhandel is sedert augustus 2003 een bevoegdheid van het Vlaamse Gewest. De Vlaamse Regering heeft deze bevoegdheid bij delegatie uitdrukkelijk en exclusief toegewezen aan het ambt van de minister. Het toekennen of weigeren van in-, uit- of doorvoervergunningen voor wapens en militaire technologie is ondubbelzinnig een bevoegdheid van de uitvoerende macht in het algemeen en van één minister in het bijzonder. Het VVI werd in gevolge van artikel 2 van het oprichtingsdecreet opgericht als “een onafhankelijke instelling bij het Vlaams Parlement”. Dat betekent dat het een paraparlementaire instelling is die valt onder de wetgevende macht. Bij toepassing van het principe van de scheiding der machten kan het VVI niet op het bevoegdheidsterrein van de uitvoerende macht treden.

Ten tweede ging het om een expliciete politieke beleidskeuze. Zowel bij de hoorzitting als bij de algemene bespreking van het oprichtingsdecreet werd opgemerkt dat een advies van het VVI in individuele dossiers uitgesloten is omdat dat de onafhankelijkheid van het instituut zou ondergraven. Het VVI zou door advies in individuele dossiers rechtstreeks worden geconfronteerd met de politieke aspecten van het beleid en daardoor in politiek vaarwater terechtkomen. Dat kan en kon volgens de minister de bedoeling niet zijn.

Uit het verslag van de Ad-hoccommissie voor Wapenhandel van 20 april 2004 blijkt dat verschillende interveniënten pleitten voor de onafhankelijkheid en de neutraliteit van het VVI. De toenmalige voorzitter van de ad-hoccommissie stelde dat ervoor moet worden gezorgd dat het VVI geen opdrachten krijgt waardoor het in politiek vaarwater terecht-

komt. De onafhankelijkheid en de neutraliteit moeten beschermd worden. Doordat het Vredesinstituut niet zal adviseren over concrete vergunningsdossiers wordt dat gevaar bezworen. De minister citeert uit het verslag.

Niet alleen de pleidooien van academici, maar ook die van ngo's en parlementairen hebben ertoe geleid dat de oorspronkelijke opzet om het VVI op te dragen om wel advies te geven in individuele vergunningsdossiers, door middel van een amendement is beperkt tot een advies over een lijst van situaties die jaarlijks worden aangegeven in de beleidsbrief.

Ten derde zijn er nog enkele praktische bezwaren. Advies verlenen in individuele dossiers veronderstelt toegang tot geheime informatie over militaire veiligheid en proliferatiedreiging. De parlementaire controle op de uitvoerende macht gebeurt post factum. Hoewel het oorspronkelijke opzet van de indieners van het oprichtingsdecreet tot bedoeling had individuele vergunningsdossiers aan het VVI voor te leggen, is na het horen van experts en na de bespreking bewust gekozen om het VVI niet te laten adviseren over individuele dossiers. Deze wijziging vond haar neerslag in een amendement dat de tekst van artikel 6, §2, van het decreet omvat.

De beleidsbrief bevat vier situaties waarvoor het VVI om advies wordt gevraagd. Situatie 1 peilt naar de invulling van het begrip catch-all. Het KB van 8 maart 1993, bijlage 1, categorie 2, afdeling 1, onderafdeling 19, stelt dat andere uitrustingen en ander materieel bestemd voor het ondersteunen van een militaire actie eveneens onder de vergunning vallen. De wetgever heeft een interpretatiemarge gelaten. Hoe ver moet men daarin gaan? Op dit moment geldt in principe geen beperking. Het geldt dus ook voor dagelijkse gebruiks- en verbruiksgoederen.

Situatie 2 peilt naar de uitvoer van internationaal vrije goederen. Dat zijn geen goederen voor tweërlei gebruik noch goederen die voorkomen op de lijst van 18 onderafdelingen van de bijlage van het KB van 8 maart 1993. Het gaat om uitvoer naar een bedrijf in een staat,

- waarbij het bedrijf zich inlaat zowel met burgerlijke projecten als – direct of indirect – met militaire projecten en waarbij de scheiding a priori niet evident is;

- waarbij op deze staat een militair embargo rust. Onder welke omstandigheden zou zonder schending van het embargo een uitvoervergunning kunnen worden verleend?

Situatie 3 vraagt naar het respect van eenzijdig afgekondigde embargo's versus embargo's opgelegd door de EU, VN of OVSE. Het kan gebeuren dat staten unilateraal embargo's afkondigen voor bepaalde goederen of wapens tegenover andere staten die hen voor problemen stellen. In welke mate moet Vlaanderen daaraan gevolg verlenen?

Situatie 4 vraagt of de niet-erkenning van het Internationaal Strafhof van Den Haag leidt tot uitsluiting van de toekenning tot vergunning. Kan de volledige of gedeeltelijke niet-erkenning worden geïnterpreteerd als onvoldoende respect voor criterium één van de gedragscode? Criterium één behelst het respect van internationale verplichtingen door de staten waarnaar uitvoer wordt beoogd.

Vervolgens gaat de minister in op de dienst Controle Wapenhandel (DCW). De DCW moet worden uitgebouwd tot een volwaardige entiteit binnen de administratie. Naast geopolitieke en technische advisering over de dossiers en de opvolging van het wetgevende kader, moet de dienst meer aandacht besteden aan opvolgingactiviteiten zoals het systematisch nagaan of vervallen vergunningen opnieuw werden ingeleverd of het nazicht dat de goederen wel degelijk ter bestemming toekwamen. Daarnaast moet de dienst nauwer betrokken worden bij de werking van internationale exportcontrolemechanismen om de Vlaamse inbreng te vergroten.

Voor de verdere uitbouw worden in 2007 bijkomend een universitair en een deskundige aangetrokken. In de zomer van 2005 werd een jurist gerekruteerd, in (januari) 2006 een bio-ingenieur en een tweede jurist. Daarmee zijn al belangrijke stappen gezet in de omvorming van de cel tot een volwaardige dienst.

Het derde element is de vertegenwoordiging van Vlaanderen in de internationale fora. De onderhandelingen over het samenwerkingsakkoord tussen de gewesten en de FOD Buitenlandse Zaken zitten in een eindfase. Dit dossier sleept al een hele tijd aan. Desalniettemin verwacht de minister dat de meest recente teksten, eerstdaags door de FOD Buitenlandse Zaken zullen worden overgemaakt om dan daadwerkelijk over te gaan tot het sluiten van een samenwerkingsakkoord.

Het ontwerp van akkoord omvat hoofdzakelijk twee delen. Het eerste deel probeert de doorstroming van informatie tussen het federale niveau en het gewestelijke niveau te verbeteren. Dat moet het de gewesten mogelijk maken snel en efficiënt over de zogeheten landenfiches opgemaakt door FOD Buitenlandse Zaken te beschikken. Inclusief over het deel mensenrechten. Er moet worden overgestapt van een vraagstelsel naar een aanbodsysteem.

Het tweede deel van het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst behelst de beoogde vertegenwoordiging van Vlaanderen in internationale exportcontroleorganismen. Hetzij rechtstreeks, hetzij door voorafgaand overleg.

Er is nog een samenwerkingsakkoord tussen de gewesten onderling. Daarover wordt onderhandeld om de wederzijdse territoriale bevoegdheden af te bakenen en informatie uit te wisselen over elkaars vergunningen. Dat is vooral van belang voor de plaats van indiening van de vergunningen. Er zijn in 2005 twee vergaderingen geweest met alle gewesten. In juli 2006 werd in grote lijnen een consensus bereikt waarbij elke exporteur een vergunningaanvraag moet indienen in het gewest waar de belangrijkste productiezetel is gelegen. De DCW schrijft op dit moment de teksten uit.

De Vlaamse Regering heeft recent het samenwerkingsakkoord goedgekeurd tussen de federale overheid en de gewesten inzake de implementatie van de overeenkomst tot verbod van de ontwikkeling, productie, aanleg van voorraden en gebruik van chemische wapens, en inzake de vernietiging van deze wapens. Deze overeenkomst is ondertekend te Parijs op 13 januari 1993. Het overlegcomité heeft op 17 november 2006 het ontwerp van samenwerkingsakkoord goedgekeurd zodat de parlementaire bespreking nu mogelijk wordt.

Het vierde element is de vraag hoe transparant het wapenbeleid is en hoe het staat met de controle van het volledige beleid. Op het vlak van de transparantie is in de rapportering al baanbrekend werk verricht. Vriend en vijand moeten dat erkennen, aldus de minister. Om de onvoldoende precisering van een doorgaans te ruime omschrijving van categorie en subcategorie tegen te gaan, werden nu waar nodig de onderdelen van de subcategorie mee opgenomen samen met de overeenkomstige omschrijvingen.

De software van de database van de administratie is aangepast zodat voor het zevende halfjaarlijkse ver-

slag de database de rapporten met de nodige details automatisch zal kunnen genereren. Voor het huidige rapport is dat nog manueel gebeurd. Vandaar de langere tijdspanne nodig om dit rapport in te dienen. Het stramien voor de maandelijkse rapportering van de goederen voor tweërlei gebruik ligt klaar. De minister wil daarmee starten vanaf begin februari 2007. Voor deze rapportering bestaat geen dwingende rechtsgrond. Een en ander moet worden vergeleken met de Europese regelgeving. Gezien de samenstelling van de Vlaamse uitvoer is de noodzaak van rapportering over goederen met tweërlei gebruik met het oog op verdere transparantie overduidelijk.

Ten slotte behandelt de minister de adviescommissie wapenhandel. Sinds mei 2006 is binnen de Vlaamse overheid een ambtelijke adviescommissie voor de wapendossiers operationeel. Deze commissie verleent een breder draagvlak voor de beoordeling van de dossiers en garandeert een evenwicht tussen alle aspecten van het dossier.

Voor deze verslagperiode heeft de adviescommissie in totaal drie dossiers behandeld. Ze werden allemaal op verzoek van de minister voorgelegd aan de ambtelijke commissie. Het is nu aan de commissie om de selectiecriteria te bepalen over wanneer een dossier vanuit de diensten eerst aan haar wordt voorgelegd vooraleer het naar de minister gaat.

De drie dossiers behandeld door de adviescommissie hebben de weg door de diensten doorlopen tot bij de minister. De minister heeft ze vervolgens doorgegeven naar de commissie. Deze mogelijkheid blijft bestaan. Daarnaast is het de bedoeling dat de ambtelijke commissie zelf bepaalt in welke omstandigheden een dossier vooraleer het bij de minister komt aan de commissie wordt voorgelegd.

II. TOELICHTING VAN HET ADVIES VAN HET VLAAMS INSTITUUT VOOR VREDE EN GEWELDPREVENTIE

De heer *Tomas Baum*, directeur van het Vlaams Vredesinstituut (VVI) licht het advies toe. Het VVI deelt de inzet van de beleidsbrief. Vlaanderen legt de lat hoog en wil wereldwijd tot de beste regio's behoren. Om die ambitie waar te maken moet Vlaanderen kiezen voor een geïntegreerd controlebeleid op verschillende vlakken. Parlementaire controle op het beleid is een noodzakelijk onderdeel, maar op zich onvoldoende. De minister verdient alle lof omdat de transparantiegraad van de rapportage over het ver-

gunningsbeleid de voorbije jaren sterk is toegenomen. Dat maakt een kwalitatief parlementair debat gemakkelijker.

De toelichting bij het advies wordt beperkt tot drie elementen. Vermits het VVI zijn adviesfunctie voor het eerst interpreteert, wil de spreker een algemene situering van de adviesfunctie geven. Daarna worden de vier situaties, voorgesteld in de beleidsbrief, geanalyseerd. Vervolgens wordt het advies geformuleerd.

Het VVI is decretaal verplicht een advies te geven over de beleidsbrief. Het VVI voedt het debat maar voert het niet. Het VVI is een paraparlementaire instelling die voor het hele Vlaams Parlement werkt. Dit advies wordt unaniem gesteund door de raad van bestuur van het VVI, die bestaat uit vertegenwoordigers van de academische wereld, ngo's, vakbonden, bedrijfsleven en politieke fracties.

Het oprichtingsdecreet is heel duidelijk over het VVI: jaarlijks komt in de beleidsbrief van de minister bevoegd voor de vergunningen voor in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie een lijst van situaties waarbij het advies van het Vredesinstituut wordt gevraagd. Deze beleidsbrief maakt, na advies van het Vredesinstituut, voorwerp uit van een parlementair debat en resulteert in een resolutie aan de Vlaamse Regering. Volgens de spreker is er sprake van twee adviezen. Een advies aan de minister over de situaties en een advies aan het Vlaams Parlement over de beleidsbrief.

De beleidsnota ingediend op 25 oktober 2005 vormt het strategische geheel waarbinnen de verschillende beleidsbrieven vorm krijgen. De beleidsnota was normatief voor de interpretatie van de functie. De beleidsnota stelt: "Tot het takenpakket van het instituut behoort ondermeer een adviesopdracht ter attentie van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement in aangelegenheden die tot het onderzoeksdomein van het instituut horen. Dit instituut zal natuurlijk bij de uitwerking van het Vlaams wapenexportdecreet worden betrokken en een ondersteunende rol spelen bij het beleid ter zake."

In uitvoering van artikel 6, §2, van het oprichtingsdecreet zal daarenboven het advies van het vredesinstituut gevraagd worden telkens een aanvraag tot uitvoervergunning voorligt waarvan er ernstige aanwijzingen bestaan dat de verlening van de vergunning in strijd zou zijn met de criteria vervat in hetzij de wet van 5 augustus 1991, hetzij vervat in de gedragscode

van de Europese Unie. In dat opzicht is er volgens de spreker een aanleiding om op basis van de beleidsnota te spreken over concretere situaties. Hij heeft het niet over de dossiers die zijn ingediend.

Het VVI is verbaasd. Deze beleidsbrief gebruikt het woord "waarvoor" in plaats van "waarbij". De spreker wil geen taalkundige discussie starten maar "waarbij" verwijst naar een concretere situatie. Het advies mag geen hypothetische situaties omschrijven maar wel concrete situaties.

In het begin van het advies formuleert het VVI enkele voorwaarden waaraan een adviesvraag moet voldoen. Het advies moet betrekking hebben op een concrete situatie, de relevante informatie moet volledig ter beschikking worden gesteld en er wordt voorzien in een redelijke termijn. Dat gebeurt niet vanuit de misplaatste ambitie om in de plaats te treden van de uitvoerende macht, maar een case-by-case-benadering is de internationale norm bij dossierbeoordeling. Dossiers kunnen hypothetisch niet beoordeeld worden. Het is niet mogelijk en wenselijk om vanuit een ideaaltypische probleemstelling een latere beslissing anticiperend te valideren.

In drie van de vier gevallen lijkt een advies mogelijk. In één van de vier onmogelijk. Als een goed klaar staat bij de douane en er is een interpretatieprobleem kan de raad van bestuur van het VVI niet samengeroepen worden voor een advies. Overleg over de situatie die zich heeft voorgedaan kan in dat geval wel nuttig zijn.

De andere gevallen zijn hypothetisch geformuleerd. De spreker neemt het voorbeeld van een militair embargo. Hij citeert: "Neem de situatie waarbij een uitvoer wordt voorzien van internationaal vrije goederen, met andere woorden geen goederen voor tweërlei gebruik noch goederen die voorkomen in de lijst van de 18 onderafdelingen van de bijlage van het KB van 8 maart 1993, naar een bedrijf in een staat, waarbij het bedrijf zich inlaat zowel met burgerlijke projecten als – direct of indirect – met militaire projecten, waarbij de scheiding tussen beide niet a priori evident is, en waarbij op deze staat een militair embargo rust. Onder welke omstandigheden zou zonder schending van het embargo een uitvoervergunning kunnen verleend worden?"

De interpretatie van een militair embargo evenals zijn concrete toepassing hangen af van tal van factoren, waaronder de precieze formulering van het embargo, het al dan niet bindende karakter van het

embargo, de instantie die het embargo heeft afgekondigd, het land van bestemming, de bestemming, de aard van het te exporteren goed, en hiervan afgeleid, de rechtsgrond voor de vergunningplicht. Telkens de beschreven situatie zich reëel voordoet, is het Vredesinstituut in staat om volgens internationaal gangbare standaarden een bruikbaar advies uit te brengen, op voorwaarde dat de genoemde factoren concreet en volledig gekend zijn.

Deze opmerking geldt ook voor de eenzijdig afgekondigde wapenembargo's en de implicaties van de niet-erkenning van het Internationaal Gerechtshof. Taiwan kan het Internationaal Gerechtshof niet erkennen.

Het Internationaal Strafhof is opgericht op initiatief van de Algemene Vergadering van de VN. Het is een onafhankelijk instituut op verdragsbasis, bedoeld om personen te vervolgen verdacht van misdaden tegen de menselijkheid, genocide of oorlogsmisdaden. Indien er een juridische basis bestaat om op het vlak van uit- of doorvoer van militair materieel gevolgen te verbinden aan het feit dat een staat dit Strafhof niet erkent, dan moet die gezocht worden in artikel 4 van de wet van 1991, de externe belangen van België en de internationale doelstellingen die België nastreeft rekening houdend met de internationale verplichtingen van België en de mensenrechtensituatie in het land van bestemming. Vermits het Strafhof oplegt dat staten die het verdrag geratificeerd hebben ook intern voor een wetgeving moeten zorgen om eraan te beantwoorden, kan het een criterium zijn om met mensenrechten rekening te houden. Bij het internationaal Strafhof zal opnieuw een case-to-case-benadering gehanteerd worden.

Het VVI kan advies geven indien een concrete situatie omschreven wordt, relevante informatie volledig ter beschikking wordt gesteld en in een redelijke termijn worden voorzien.

III. BESPREKING

De heer *Eloi Glorieux* zegt dat in de beleidsbrief wordt opgemerkt dat het ontwerp van decreet inzake wapenhandel af is. Er wordt op dit ogenblik een benchmarking uitgevoerd met de omringende landen. Volgens de spreker betekent zulks dat de minister niet uitgaat van een eigen visie, maar eerder wil vermijden dat Vlaanderen verder gaat dan zijn buurlanden. Velen hoopten na de regionalisering van de wapen-

handel dat Vlaanderen gezien zijn pacifistische traditie voor een vredeseconomie zou kiezen. Dat het ontwerp van decreet al drie jaar op zich laat wachten, doet vragen rijzen. Groen! heeft inmiddels zelf een voorstel van decreet ingediend. Wanneer zal het ontwerp worden ingediend? Wat zijn de krachtlijnen ervan? Hoelang zal de benchmarking duren?

De samenwerking tussen de federale overheid en de gewesten is volgens de spreker cruciaal. Desondanks is de samenwerking na drie jaar nog niet geregeld. Hoe regelt Vlaanderen zijn vertegenwoordiging in de werkgroepen van de EU, de internationale exportcontrolemechanismen enzovoort?

De onderhandelingen tussen de gewesten om tot een informatie-uitwisselingsstelsel te komen zijn na drie jaar nog maar pas opgestart. De spreker betreurt dat de regionalisering van de wapenhandel na drie jaar nog steeds niet gestructureerd is. Hij beschouwt dat als een voorbeeld van slecht bestuur.

De spreker is het eens met de analyse van het VVI dat er inzake transparantie en controle een enorme vooruitgang is geboekt. De Vlaamse rapporten zijn veel transparanter dan de Waalse en Brusselse. De spreker juicht dat toe. Daartegenover staat dat zes maanden is gewacht op het vorige halfjaarlijkse verslag. De spreker rekent erop dat het volgende verslag zoals beloofd sneller ingediend zal worden.

De adviescommissie wapenhandel werd dit jaar opgericht om advies te geven over gevoelige dossiers. De commissie bestaat uit de secretarissen-generaal van de departementen Internationaal Vlaanderen en Economie, wetenschap en Innovatie (EWI) en de directievoorzitter van het IWT. Daarnaast zijn er nog een aantal niet-stemgerechtigde leden. Wat als het departement Internationaal Vlaanderen een andere mening heeft dan het departement EWI? De spreker neemt aan dat het advies niet bindend is, maar vraagt de minister te beslissen op basis van het buitenlandse beleid en niet op basis van economische motieven. Wapens en onderdelen ervan vergen een andere aanpak.

Het fonds voor niet-recurrente kosten (NRC-fonds) is in september in voege getreden. Welke projecten zijn inmiddels goedgekeurd? Het VVI maakt een adviesnota over de Joint Strike Fighter (JSF). Het fonds kan gebruikt worden voor niet-recurrente kosten van Barco voor de ontwikkeling van beeldschermen voor de JSF. Op die manier subsidieert

Vlaanderen de militaire uitbouw van de Verenigde Staten van Amerika. Welke projecten worden inmiddels gesubsidieerd? De heer Eloi Glorieux vraagt of de minister bereid is militaire projecten uit te sluiten.

Vlaanderen beschikt over meerdere instrumenten om de richting van zijn economie te bepalen. In welke mate zijn maatschappelijk verantwoord ondernemen en de vredeseconomie als voorwaarde gesteld om subsidies te geven?

Vervolgens gaat de spreker in op het conflict tussen minister Moerman en het VVI. De minister heeft het VVI advies gevraagd over een aantal hypothetische stellingen. Het VVI is van oordeel dat het niet kan adviseren over hypothetische stellingen. De spreker vraagt hoe de vork precies aan de steel zit. Hij denkt dat het in een aantal gevallen onmogelijk is om één lijn te trekken. In bepaalde andere gevallen is één lijn trekken wel mogelijk omdat een criterium niet à la carte toegepast kan worden. Op de vraag of het verantwoord is wapens te exporteren naar een land dat uitspraken van het Internationaal Gerechtshof naast zich neerlegt, kan wel een algemeen advies gegeven worden. De spreker pleit voor een tussenweg.

De heer *Roland Van Goethem* zegt dat er niet veel valt te zeggen over de beleidsbrief. Er valt evenmin veel op aan te merken. De verslaggeving is klaar en duidelijk.

Zijn fractie heeft ook een voorstel van decreet inzake wapenhandel ingediend. De spreker vindt het logisch dat het ontwerp van decreet wordt getoetst aan de buurlanden. Hij wil niet dat de Vlaamse defensiegerelateerde industrie met een handicap opgezadeld wordt.

In de adviescommissie en de dienst Controle wapenhandel mist de spreker samenwerking tussen het departement van minister Moerman, douane en inlichtingendiensten. Zolang die samenwerking er niet is, loopt Vlaanderen het risico op een nieuw Epsi-dossier.

De heer *Jan Loones* betreurt dat minister Moerman haar beleidsbrief Economie in drie verschillende commissies moet toelichten. Als minister van Economie en Buitenlandse Handel is zij bevoegd voor wapenhandel. Die bevoegdheid komt volgens de spreker toe aan de minister voor Buitenlandse Aangelegenheden. De wapenhandel is enkel geregionaliseerd om een federaal politiek probleem op te lossen. Vlaanderen beschouwt wapenhandel als een ethisch dossier. Wallonië als een economisch. Voor de spreker is het een

dossier dat hoe dan ook onder Buitenlandse Aangelegenheden valt. De spreker feliciteert de minister dat de samenwerkingsakkoorden tot een duidelijk beleid leiden. Transparantie, meer vertegenwoordigers in de internationale instellingen, doorzichtigheid dankzij de landenfiches en eigen verantwoordelijkheid zijn geen zaken die men in eerste instantie verwacht van een minister van Economie maar zijn wel de gepaste benadering.

Volgens de spreker kijken zowel vriend als vijand naar de manier waarop Vlaanderen met deze bevoegdheid en verantwoordelijkheid omspringt

De spreker is tevreden dat er geen conflict is tussen het VVI en minister Moerman. Het VVI moet een kritische houding aannemen. Dat het VVI de lat hoog legt, betekent een waardering voor het beleid. Het VVI zwaait de minister zelfs lof toe.

Het beleid raakt stilaan op kruissnelheid. De spreker begrijpt dat de oppositie vol ongeduld uitkijkt naar het ontwerp van decreet inzake wapenhandel. Hij is weliswaar tevreden met de grondige voorbereiding, maar vindt dat een en ander stilaan afgewerkt moet worden. Hij vraagt wanneer het ontwerp zal worden ingediend.

De spreker vraagt ten slotte meer informatie over de stand van zake van het Airbusdossier.

De heer *Kurt De Loor* wacht net zoals voorgaande sprekers ongeduldig op het ontwerp van decreet inzake de wapenhandel. Het ontwerp is al opge maakt. Op dit ogenblik wordt een benchmarking uitgevoerd. De spreker vraagt naar een concrete timing en wenst te weten wanneer de studie wordt afgerond. Hij vraagt zich af of er sprake is van onwil dan wel van onkunde. Is samenwerking met de andere niveaus een absolute voorwaarde?

De spreker vraagt een indicatie van de richting die de akkoorden met de andere niveaus uitgaan. Het wordt een uniek model omdat geen enkel ander land zijn wapenexportvergunningen op deze manier regelt.

De spreker is geïnteresseerd in de criteria van de EU-gedragingscode. Ze worden in elke lidstaat anders geïnterpreteerd. De spreker dringt aan op eenvormige interpretatie en harmonisatie. Hij stelt dat daarom binnen België gestreefd moet worden naar harmonisatie en eenvormigheid.

De heer *Jan Laurys* zegt dat de transparantie in de verslaggeving over de Vlaamse buitenlandse wapen-

handel dankzij enkele aanpassingen sedert 2005 is toegenomen.

Net zoals vorig jaar vraagt de spreker of de discussie met het federale niveau over de externe vertegenwoordiging al rond is. Hij heeft de indruk dat ter plaatse wordt getrappeld.

Basisallocaties 12.75 en 12.74 bevatten tweemaal hetzelfde bedrag voor informaticakosten. De spreker vraagt waar het verschil precies schuilt.

De heer Laurys schaarst zich in grote lijnen achter het advies van het VVI. Zijn er al vragen gesteld over situaties die voor interpretatie vatbaar zijn? De vraag over de erkenning van het Internationaal Strafhof is niet duidelijk. De spreker vraagt zich af hoe het antwoord geweest zou zijn indien de vraag duidelijk was.

De heer *Jan Roegiers* stelt dat de indieners van het oprichtingsdecreet van het VVI concretere situaties voor ogen hadden, dan hetgeen in de beleidsbrief wordt voorgesteld. Dit is de eerste beleidsbrief waarin melding wordt gemaakt van de situaties waarbij het advies van het Vredesinstituut wordt gevraagd. Dit is een groeiproces. De komende jaren moet men tot concretere situaties komen. Het is aan het Vlaams Parlement om het advies van het VVI te volgen.

De spreker heeft de minister al vaker horen zeggen dat de onderhandelingen over de internationale vertegenwoordiging in een eindfase zitten. Hoeveel versies van dit akkoord zijn er al onderhandeld? Wat zijn de knelpunten tussen de gewesten en de federale overheid? Welke timing stelt de minister voorop?

De spreker stelt de evolutie naar een aanbodsysteem op prijs.

Er is een overeenkomst met de andere gewesten over de territorialiteitsafbakening. Zal FN Zutendaal vanaf nu exportlicenties moeten vragen aan minister Moerman? Wat wordt precies bedoeld met de voorname productiezetel?

De spreker sluit zich aan bij de vragen over de adviescommissie.

De nieuwe wapenwet van 9 juni 2006 bevat overgangsbepalingen voor zes maanden. Welke taken heeft Vlaanderen op het vlak van sport- en jachtwapens? Mag men met die wapens gaan jagen in de

Franse Ardennen? Is daarvoor ook een exportlicentie nodig? Is Vlaanderen klaar om dat te organiseren?

Minister *Fientje Moerman* antwoordt op die laatste vraag dat ze ooit een aanvraag heeft ontvangen voor een safari.

Vervolgens gaat de minister eerst in op de vragen over de precieze scope van de vragen die gesteld kunnen worden aan het VVI en over de mate waarin de situaties concreet moeten zijn.

De bedoeling van de vraag over douane is niet om een handleiding te krijgen over wat gedaan telkens iets vastzit bij de douane. De bedoeling was het advies van het VVI vernemen inzake de scope van de catch-allclausule. De wet bepaalt nu dat van zodra een goed dienstig kan zijn ter ondersteuning van een militaire actie of een militaire bestemming heeft, er een vergunning moet worden gevraagd. Zowel als het om een gebruiks- als om een verbruiksgoed gaat. De minister vroeg of dat de goede interpretatie van de wet is. Vallen koekjes voor het ministerie van defensie van Zuid-Afrika bijvoorbeeld onder deze clausule?

De beleidsnota zegt dat in uitvoering van artikel 6, 2°, van het decreet van 7 mei 2004 daarenboven het advies van het VVI zal gevraagd worden telkens een aanvraag tot uitvoervergunning voorligt waarvan er ernstige aanwijzingen bestaan dat de verlening van de vergunning in strijd zou zijn met de criteria vervat in hetzij de wet van 5 augustus 1991, hetzij in de gedragscode van de Europese Unie. Deze passage moet worden gelezen in de context waarin het werd opgesteld. Het document dateert van 2004. Het decreet op de oprichting van het VVI was al in werking getreden. Het VVI was op dat moment nog niet operationeel. Naast de jaarlijkse overmaking van de lijst van situaties waarbij het advies van het VVI wordt gevraagd, kan er daarenboven nog om ander advies worden gevraagd. De minister sluit niet uit dat de adviesvraag zich niet beperkt tot de vier situaties zoals voorgelegd in deze beleidsbrief. Wel duidelijk is dat eventuele bijkomende vragen zullen gaan over andere situaties dan de voorliggende. In geen geval zal het gaan over individuele vergunningsaanvragen. De ambtelijke commissie moet adviseren over aanwijzingen in individuele dossiers.

De minister is van oordeel dat de wapenwetgeving van andere Europese landen wel degelijk bestudeerd moet worden. De bedoeling van de benchmark is onder andere nagaan of er een catch-all is. Wat is de

draagwijdte ervan? Zijn de Europese gedragsregels overgenomen in wetten? Hoe worden ze toegepast? Zijn de doorvoervergunningen geregeld? Met deze studie wil de minister nagaan of een aantal zaken ongewijzigd kunnen worden overgenomen uit de federale wetgeving.

De adviescommissie verleent advies ten behoeve van de minister. Een advies waarover consensus bestaat heeft een ander gewicht dan een advies dat niet eensluidend is. De commissie bestaat uit drie stemgerechtigde leden, twee juristen en een ingenieur. Een van de juristen brengt advies uit over de mensenrechten. De uiteindelijke verantwoordelijkheid en beslissing ligt altijd bij de minister. In een aantal individuele gevallen is advies nuttig. Deze les is getrokken uit het Epsi-dossier. Voor dergelijke gevoelige dossiers die veel verantwoordelijkheid vereisen is een hiërarchische één-op-één-relatie van laag naar hoog ongepast. Toen deze bevoegdheid nog federaal was, verliep dat evenmin zo.

De minister stelt dat ze niet zonder rechtsgrond aan ethische interpretatie doet. Mocht ze dat wel doen, dan zou ze haar taken niet goed uitvoeren. Ze doet aan ethische interpretatie voor zover die verwerkt zit in de toetsingscriteria van de wet van 1991 en van de Europese gedragscode. Elke andere interpretatie leidt tot subjectieve beslissingen, wat ingaat tegen de rechtszekerheid.

Het NRC-fonds geeft terug te betalen prefinanciering aan marktrente voor de ontwikkeling van prototypes. Als het om een vergunningsplichtig prototype gaat, moet de aanvrager bovendien over de vergunning beschikken. De toetsing voor het prototype is gelijk aan de toetsing voor de exportvergunning van een reeds ontwikkeld goed.

In het IWT is de rondzendbrief van voormalig minister-president Van den Brande nog altijd van toepassing. De minister vraagt zich wel af of dat in alle omstandigheden de beste optie is. De bepalingen gaan strikt geïnterpreteerd niet alleen over actuele maar ook over hypothetische militaire toepassingen. Het IWT interpreteert de bepalingen meestal op een correcte manier.

Voor vragen over concrete projecten zegt de minister dat een schriftelijke vraag moet worden ingediend. Dit fonds valt niet onder haar rechtstreekse bevoegdheid. Het is uitbesteed aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen. De minister zegt toe schriftelijk op concrete vragen te zullen antwoorden.

De minister heeft in haar inleidende uiteenzetting verslag uitgebracht over de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst met het federale niveau.

Er zijn een aantal internationale werkgroepen. Binnen de EU zijn dat COARM, dual-use coördinatiegroep en dual-use werkgroep. In het kader van het Wassenaar-arrangement gaat het enkel over een dual-use workinggroup. In het kader van het Missile Technology Control Regime gaat het om een technische werkgroep. De Australië-groep gaat over chemicaliën. Nucleair gaat het om de CONOP-groep, het Zangger-comité en de NSG. In elk van deze organismen zijn er nog andere werkgroepen naargelang het niveau. Als het om een geregionaliseerde bevoegdheid gaat, geldt het principe: in foro interno in foro externo.

De samenwerking met de douane verloopt op dit ogenblik heel goed. Er wordt gekeken hoe dossiers efficiënt en overlegd afgehandeld kunnen worden. Er zijn rechtstreekse contacten met het hoofdbestuur. De contacten met de regionale kantoren verlopen ook goed. Er wordt onmiddellijk informatie doorgegeven. Er is overleg over specifieke dossiers.

In het Epsi-dossier over de kleine, niet-vergunningplichtige pers zat bij het pakje dat nooit is opengemaakt een papier dat een uitvloeisel was van een vroegere federale praktijk. Op dat papier stond: Als in de doos goed A steekt en het is goed A, dan is het goed niet vergunningsplichtig. Dergelijke attesten werden gedurende een bepaalde periode aan een bepaald bedrijf afgeleverd om vertraging te vermijden. De douane beschouwde dat attest als een pseudovergunning die haar ontsloeg van de plicht te controleren of goed A wel degelijk in de doos stak. Dat kan volgens de minister nooit de bedoeling zijn. Die attesten bestaan inmiddels niet meer.

De douane vraagt soms opheldering over bepaalde zaken. In dat geval kan de administratie advies verlenen. De minister benadrukt dat zulks de douane niet ontslaat van haar verantwoordelijkheid.

Vervolgens gaat de minister in op het Airbusdossier. Voor de ontwikkeling van de A400M is 95 percent aan- en uitbesteed. België heeft ongeveer zijn rechtmatig aandeel van 3,8 percent verkregen. Van die 3,8 percent heeft Vlaanderen maar 18 percent gekregen. De minister vermoedt dat de toestand onomkeerbaar is. Daarom moet alle aandacht uitgaan naar training en onderhoud. Dat wordt op dit ogenblik besproken door FOD Defensie, dat moet kiezen tussen een nati-

onale en een gemeenschappelijke oplossing met meerdere landen. België bestelt in totaal acht vliegtuigen. Eén is voor Luxemburg. Het eerste wordt in 2018 geleverd. In totaal zijn er 192 vliegtuigen besteld. België kan door zijn kleine bestelling niet wegen op de beslissing. Toch is het mogelijk om bepaalde Belgische bedrijven in te schakelen bij training en onderhoud indien wordt samengewerkt met partnerlanden. De minister levert inspanningen om een deel daarvan naar Vlaanderen te halen. Alles hangt af van de principiële optie waarover FOD Defensie beslist.

De twee bedragen die de heer Laurys heeft vermeld, vormen samen één budgetlijn. Het gaat om een algemeen artikel en een specificatie. Het zijn middelen voor de werkingskosten van de implementatie van het chemisch verdrag. Het gaat niet om informaticakosten.

Het transparantieadvies van het VVI vraagt tijdelijke in- en uitvoervergunningen publiek te maken. De minister zal dat waarschijnlijk niet doen. In Vlaanderen zijn er maar een paar bedrijven die dergelijke vergunningen aanvragen. Ze doen dat om nieuwe markten te verkennen. Ze sturen test- en demomateriaal naar potentiële klanten. Dergelijke informatie publiek maken, betekent dat concurrenten onmiddellijk weten waar prospectie wordt gevoerd. Dat is in strijd met de wettelijke bepaling dat geen schade mag worden toegebracht aan de bedrijven.

De minister wil wel ingaan op de vergelijkbare vraag over dual-use. Een en ander moet afgestemd worden op de Europese regels.

De minister geeft de voorkeur aan een Europese regelgeving. Op die manier verdwijnt de vraag of bedrijven benadeeld worden door een strenge interpretatie meteen. Op dit ogenblik heeft nog maar één lidstaat, namelijk België de gedragscode omgezet in recht. In Duitsland is het een rondzendbrief van de regering. De minister wil eerst een goed inzicht in de Europese toestand vooraleer voortgewerkt wordt aan het voorontwerp van Vlaams wapendecreet.

De *voorzitter* vraagt of landen opgenomen kunnen worden in de lijst van situaties.

Minister *Fientje Moerman* antwoordt dat een aantal landen op de lijst van verhoogde controle staat van de douane. De vraag is of vrije goederen in dat geval ook vergunningsplichtig moeten worden gemaakt. De minister stelt dat situatie vier over landen gaat.

Ze sluit geen andere vragen uit. Individuele dossiers wel. Bovendien moet er altijd een verband zijn met een ernstige schending.

De vergunning wordt afgeleverd door het gewest waar de belangrijkste productiezetel zich bevindt. Het gaat niet om het goed dat geproduceerd wordt.

Voor wat de vraag- en aanbodrelatie in het samenwerkingsakkoord betreft, stelt de minister dat zij de landenfiches automatisch wil ontvangen.

De verslaggever,

Kurt DE LOOR

De voorzitter,

Jan ROEGIERS